

מטרות האתר לאסטרונומיה יהודית

של
ד"ר נסים וידאל
בספרים ובוידיאו

1. לתאר את האסטרונומיה המודרנית בעידן של אמונה.
2. לתאר את גרמי השמים במערכת השמש, מערכות הכוכבים והגלקסיות, ונושאי יסוד באסטרונומיה כיום.
3. לתאר את האסטרונומיה העתיקה של חז"ל.
4. לבאר סוגיות באסטרונומיה, בתלמוד, באסטרונומיה של הרמב"ם, ובספר הזוהר.
5. ביאור הלכות קידוש החודש של הרמב"ם.
6. ספרי לימוד לבתי ספר.

ספרי צבא השמים

שיצאו לאור

סדרה ראשונה: אסטרונומיה מודרנית בעידן של אמונה

כרך א': כדור הארץ, הירח, ומערכת השמש
כרך ב': מערכות הכוכבים ביקום
כרך ג': נושאי יסוד באסטרונומיה מודרנית

סדרה שנייה: ספר התכונה (האסטרונומיה של חז"ל)

כרך ד': מבוא לאסטרונומיה של חז"ל
כרך ה': ביאור הסוגיות באסטרונומיה של התלמוד הבבלי

סדרה שלישית: השמים מספרים כבוד אל. ספרי לימוד באסטרונומיה לבתי ספר

כרך ו': לאן הולכים כוכבי הלכת (לכתות ז' – ט')
כרך ז': כוכבים ומזלות (לכתות י' – י"א)
כרך ח': פרקי אסטרונומיה (לכתות י"א – י"ב)

סדרה רביעית: ביאור מלא ונרחב להלכות קידוש החודש להרמב"ם והמפרש (ר' עובדיה בן דוד), בחמישה כרכים:

כרך ט': מבוא. ביאור פרק ג' בהלכות יסודי התורה.
כרך י': הלכות ראיית הלבנה החדשה, פרקים א' – ה'.
כרך י"א: חשבון לוח עיבור חודשים ושנים, פרקים ו' – י'.
כרך י"ב: המהלכים האמיתיים של השמש והירח בשמים, פרקים י"א – ט"ז.
כרך י"ג: חשבון הראייה של הלבנה החדשה, פרקים י"ז – י"ט.

סדרה חמישית:

כרך י"ד (בהכנה): מאמרים וראיונות
כרך ט"ו (בהכנה): סוגיות באסטרונומיה בספר הזוהר

סדרה שישית: חוברות לימוד לתלמידים

א. המאור הגדול – השמש שלנו (לכיתות א' – ד')
ב. ארץ וירח (לכיתות א' – ד')
ג. כיצד בודקים את העדים? משניות ו', ח' ר"ה פרק ב' (לכיתות ד' – ח')

סדרה שביעית: ברכת החמה, מאמרים וסרט וידיאו.

ביוגרפיה

ד"ר נסים (נָסִי) וידאל נולד במצרים ביום י"ד בחודש מ'אב שנת תרצ"ט (30 ביולי 1939). הוא אסטרופיזיקאי ישראלי, העוסק בהבנת נושאי האסטרונומיה, המתוארים על ידי חכמי ישראל לדורותיהם, ובכתבי הרמב"ם, בפרט.

וידאל נולד למשפחה ממוצא איטלקי, שומרת מצוות, שהגיעה למצרים בשנת 1815 מהעיר ליוורנו באיטליה. בילדותו הוא למד לימודים כלליים בבית ספר של נזירים איטלקיים דוברי צרפתית, כי לא היה בנמצא בית ספר אירופי מתאים אחר, ובמקביל, גם למד בתלמוד תורה - יומיים בשבוע.

וידאל עלה לישראל עם הוריו, בשנת 1950, דרך צרפת.

בגיל תשע עשרה החל את לימודי הפיזיקה והמתמטיקה, וגם בנושא שלישי בהיסטוריה של האסטרונומיה והמדעים, באוניברסיטה העברית, שם קיבל את התואר הראשון בנושאים אלה. בשנת 1968 קיבל תואר שני מטעם אוניברסיטת תל אביב, על עבודת מחקר בקוסמולוגיה, בנושא תורת היחסות הכללית של איינשטיין. בשנת 1971 קיבל תואר דוקטור מאוניברסיטת תל אביב, על עבודת מחקר באסטרופיזיקה על התפתחות כוכבים.

במשך השנים עבד במספר מכוני מחקר: כאסטרונום בכיר במצפה הכוכבים המלכותי של גריניץ' באנגליה, כפרופסור במצפה הכוכבים הלאומי של אוסטרליה (באוניברסיטה של עיר הבירה קנברה), כפרופסור אורח באוניברסיטת הרווארד בקיינברידג', ובאוניברסיטת וואשינגטון בסיאטל, בארה"ב, וכן במצפה הכוכבים על שם וויז במצפה רמון בישראל. הוא גם חבר באיגוד האסטרונומי הבינלאומי.

עם שובו לישראל, הוא קיבל תרומה נכבדה מד"ר מנדל אביב ז"ל להקמת "המכון להוראת מדעים, אסטרונומיה, וטכנולוגיה - ממט"ן" בירושלים, אשר פעל בין השנים 2005 – 1980.

וידאל רואה בעיסוק באסטרונומיה מצווה, בהתאם לדברי רבי יוחנן בתלמוד הבבלי: "מנין שמצוה על האדם לחשב תקופות ומזלות? שנאמר, ושמרתם ועשיתם, כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים – איזו חכמה ובינה שהיא לעיני העמים? הוי אומר, זה חישוב תקופות ומזלות". לדבריו, המדע מחזק את האמונה באלוקים, ואין סתירה בין דת לבין מדע.

וידאל פירסם כמאה עבודות מחקר ומאמרים אקדמיים באסטרונומיה, וחיבר שלושה ספרי מדע פופולרי.

אבל, גולת הכותרת של עבודתו היא כתיבת סדרת ספרים בשם "צבא השמים", המכילה כיום חמישה עשר כרכים, ונלוים אליה גם כמאה וחמישים סירטי לימוד בוידאו, ובהם הוא מבאר את האסטרונומיה של הרמב"ם, ובפרט, את הלכות קידוש החודש שלו, כפי שתוארו בספריו ב"יד החזקה". סדרת צבא השמים כוללת גם שלושה ספרי לימוד באסטרונומיה לתלמידי בתי הספר תיכוניים.

הוא כתב גם שלוש חוברות לימוד באסטרונומיה לכיתות א' – ד', וכן פירסם סרטים באסטרונומיה כללית, וכן, כאמור. כמאה וחמישים סירטי וידאו ללימוד הלכות החודש, על פי האסטרונומיה של הרמב"ם.

כל החומר האסטרונומי הנ"ל פורסם באתר הרישמי שלו, "ד"ר נסים וידאל אסטרונומיה יהודית", או ב

vidal-jewish-astronomy.com

וידאל כתב גם מאמרים רבים באסטרונומיה פופולרית, שהתפרסמו בעיתונות הדתית, וכן ראיונות שהעניק לכתבים על מאורעות אסטרונומיים שוטפים שאירעו בשמים.

וידאל חיבר גם תכנית לימודים באלקטרוניקה, המכילה 12 חוברות לימוד, הכוללת גם מעבדה באלקטרוניקה לגילאים 4 עד 12 שנה. כמאה אלף תלמידים השתתפו בתכנית זו, בגני ילדים, ובבתי ספר יסודיים בכל רחבי הארץ, עד לשנת 2005. יתכן מאד, שלימודי האלקטרוניקה אלה לילדים בבתי ספר, תרמו, אחר כך, תרומה חשובה לתלמידים לחינוכם במקצועות ההיי טק בישראל. זה היה רעיונו העיקרי של ד"ר מנדל אביב ז"ל, על ידי תרומתו הנדיבה להקמת מכון ממט"ן.

לוידאל שלושה ילדים, שני בנים ובת, שנולדו לאשתו הראשונה מירי ז"ל לבית משפחת לוי. הבן הבכור הוא חיים ויקטור, דיין בבית הדין הרבני בירושלים, השני, יוסף אליה, המתגורר בלונדון, ונינט, עקרת בית.

כיום הוא נשוי למרת שרה כהן וידאל שליט"א.
ספריו נמצאים באתר הרשמי שלו כאן, וגם בספרייה הלאומית בירושלים, וגם
באוסף התורני "אוצר החכמה". סרטי הלימוד על קידוש החודש נמצאים כאן, וגם
באתר "קול הלשון".

ד"ר נ. וידאל
תשע"ט 2019